

jezdíme k sousedům

Šťastné město, kam jezdila
i císařovna Sisi

Opevněné královské město Bardejov je nedílnou součástí kouzelné krajiny, najdete tu množství hradů, tradiční lidovou architekturu i zachovanou panenskou přírodu. Na východním Slovensku v minulosti trávila čas i evropská aristokracie. Není náhodou, že v okolí Bardejova najdete hned 18 památek chráněných UNESCO. **TEXT MILENA BLAŽKOVÁ**

Bardejov na řece Toplé, poblíž polských hranic existoval už od poloviny 13. století. Díky místním řemeslům a výhodné poloze na obchodní cestě do Haliče město zkvétalo a záhy se dostalo do centra zájmů uherských panovníků z rodu Anjou. Od nich přicházela řada privilegií, v roce 1376 dokonce i titul svobodného královského města a podporou nešetřili ani panovníci Zikmund Lucemburský nebo Matyáš Korvín. Bohatství městu přinášela hlavně řemesla, nejvíce plátenictví a pivovarnictví, ale i zemědělské vý-

nosy čtrnácti okolních obcí a vlastní vinice v tokajské oblasti. V 15. století, zlatém věku města, radní nelitovali peněz na budování kostelů, různých vzdělávacích a kulturních zařízení, především však investovali do mohutného opevnění, aby ochránili své majetky. „Šťastné město, které v době míru myslí na válku“, stojí vytesáno do kamene nad vchodem do městské radnice.

Radnice jako muzeum

I když po době prosperity nastaly horší časy, zejména v době protihabsbur-

ských stavovských povstání, město se postupně vzpamatovalo a dnes opět patří mezi nejhezčí na Slovensku. Rozlehlému náměstí vévodí osamocená radnice uprostřed, ve středověku se tak umísťovaly důležité stavby, aby nepadly za obětí ničivým požárům. Po staletí shlíží z jejího štítu socha rytíře Rolanda, tehdejšího symbolu městských práv, a na fasádě stále zůstávají zachovány dávné kupecké míry a váhy označené městskými erby, připomínající poctivost tehdejších obchodníků. V současnosti našlo v radnici zázemí Šarišské muzeum, jehož

expozice seznamují s historií celého kraje; najdete zde vyhlášenou Malou kalvárii, jedinečné řezbářské dílo slavného Mistra Pavla z Levoče, nádhernou zasedací síň, vzácné portály ze 16. století, fresku Posledního soudu z roku 1509 a mnoho dalšího.

Nuda v Bardejově nehrozí

Jen pár kroků od radnice se tyčí k nebi majestátní gotická bazilika minor svatého Egídia neboli svatého Jiljí s jedenácti zachovanými křídlovými oltáři z 15. a 16. století, autorem jednoho

Hotel Astoria je jednou z nejpůsobivějších staveb lázní Bardejov a najdete ho přímo naproti lázeňské kolonádě. Vystavěli ho v roce 1898 v neorenesančním a neobarokním stylu.

Bazilika sv. Jiljí v centru náměstí nadchne milovníky gotiky. Schody do věže se vyplatí vystoupat, odměnou je skvělý výhled do dalekého okolí.

V Bardejově žila početná židovská komunita. Památník holokaustu připomíná 3381 místních obětí fašistické zvěle.

UŽITEČNÉ ODKAZY:
www.slovakia.travel
www.bardejov.sk
www.muzeumbardejov.sk
www.unescnadosah.sk
www.unesco-mediain.cz

z nich je právě Mistr Pavel z Levoče. Vyplátí se vystoupat do šestiposchodové věže, naskýtá se odtud nádherný výhled nejen na malebné náměstí, ale i daleko do kraje.

Unikátní náměstí obklopují opravené starobylé měšťanské domy s bohatě zdobenými fasádami, město jejich využívání podporuje. Například Polsko-slovenský dům v čísle 24, kulturní a turistické centrum pro setkávání, výstavy a festivaly, má navíc v nejvyšších patrech několik místností s možností přespání a ve sklepení zreštaurovanou středověkou mučírnu.

Jedinečné je i městské opevnění, jedno z nejjachovalejších v Evropě. Stejně jako historické centrum prochází v posledním desetiletí náročnou rekonstrukcí. Město žije po celý rok bohatým kulturním životem, nuda skutečně nehrozí. Pravidelně se tu konají oblíbené Hry rytíře Rolanda, probíhá mezinárodní varhanní festival, poslední srpnový týden zase hojně navštěvovaný výroční jarmark, jehož tradice sahá až do 14. století, a další.

Židovské předměstí

Poblíž centra se nachází i urbanistická kuriozita východního Slovenska

– jediný částečně zachovaný soubor bývalých židovských lázní a synagoga, pozůstatek židovského suburbia (místa za hradbami) z konce 18. století. Bylo vybudováno přesně podle talmudských předpisů. Nyní probíhá rekonstrukce a obnova nejen devíti klenbových synagog, ale i vzácnou ornamentální výzdobou v maurském stylu, ale i dalších objektů.

V roce 2014 byl v jeho těsném sousedství otevřen Památník holokaustu. Čtrnáct tabulí ve tvaru náhrobních kamenů nese jména 3381 obětí holokaustu z Bardejova. (více o židovské komunitě na www.bardejov.org).

Sisi a Bardejovské Kúpele

Obraz Bardejova by nebyl úplný bez blízkých lázní, které patří k nevyhledávanějším na Slovensku. Hostily i takové veličiny jako princeznu Marii Luisu, manželku Napoleona Bonaparta, ruského cara Alexandra I. nebo rakouskou císařovnu Alžbětu, manželku Františka Josefa I., zvanou Sisi. Právě díky Sisi se svět o lázních dozvídal, sledoval jak odpočívá, jak se léčí, navštěvuje pobožnosti, je štědrá k lidem – místní děkan od ní

dostal prsten s devatenácti brilianty, jehož kopii vystavují v Šarišském muzeu.

Pobyt oblíbené císařovny připomíná nejen bronzová socha v areálu lázní, ale i malé místní muzeum, v němž si přijdou na své hlavně ženy. Sisi se považovala za jednu z nejkrásnějších žen světa, velmi o sebe pečovala, i její garderoba představovala vrchol vkusu a elegance. Podnikala dlouhé procházky, pila vodu z léčivých pramenů a třikrát denně kontrolovala váhu, která při její výšce 172 cm nesměla nikdy překročit 50 kg! Mimořádnou pozornost věnovala vlasům splývajícím až pod pás, dvorní kadeřnice je musela denně dvě hodiny rozčesávat jantarovým hřebenem a běda, když nějaký vypadl. Aby svou paní příliš nerozčilila a sebe ušetřila trestu, používala malý trik – vypadlé vlasy schovávala do pruhu zástěrky natřeného lepidlem.

Skansen lidové architektury

Návštěvníci lázní mají možnost nahlédnout i do minulosti prostých lidí tohoto kraje, stačí projít místním

skanzenem, kam bylo postupně přemístěno třicet originálních tradičních lidových staveb z Horního Šariše a severního Zemplína. Nejstarší zvonice z Janoviec pochází v roce 1700, za klenot jsou považovány řeckokatolické kostelíky ze Zboja (1706) a Mikulašoviej (1730) se zachovaným ikonostasem. Malé muzeum opatruje unikátní technické zařízení na vrtání borovicových rour, používaných jako vodovod již od 15. století.

Další památky na dosah

Centrum Bardejova s bazilikou sv. Egídia a židovským suburbium patří od roku 2000 na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Jen v nevelké vzdálenosti od města se nacházejí další tři podobné památky, římsko-katolický kostelík sv. Františka s Assisi v Hervartově, s nástěnnými malbami ze 17. století, a dřevěné kostelíky v Ladomírově a v Dobružalu. Nejsou jedinými unikáty na východním Slovensku. Autem z Košic během pouhých 100 minut můžete dojet k celkem 18 místům světového dědictví. ■